

**Иглин ауылының урта дөйөм белем биреү 5-се мәктәбендә белем
биреү сифатын баһалауың эске системаһының контроль үлсәү
материалдарына аңлатма**

**2-се класс өсөн туған (башкорт) теле предметынан йомғаклау
контроль эше**

Контроль эштең тәғәйенләше

Контроль – тикшереү материалдар 2-се класс укыусыларының туған (башкорт) теленән белемдәрен тикшереү өсөн тәғәйенләнгән. Материалдар башланғыс кластарға Федераль дәүләт белем биреү стандарттары талаптары нигезендә төзөлгән. Улар укыусылардың туған (башкорт) теленән белем кимәлен тикшереүгә, предмет буйынса алған белемдәре һөҙөмтәләре динамикаһын күзәтергә һәм универсаль укыу эшмәкәрлегенң формалашыу кимәлен билдәләргә булышлыҡ итә. Укыусылардың башланғыс дөйөм белем биреү программаһын үزلәштереүенң йомғаклау (һөҙөмтә) баһаһы булып предмет һәм метапредмет һөҙөмтәләргә эйә булыуы тора. Укытыу рус телендә алып барылған мәктәптәргә башкорт теле дәрестәре лә, язма эштәр үткәреү методикаһы ла бик үзенсәлекле. Шуға күрә, бер яктан, контроль-тикшереү эштәр, уларға қуйылған баһалар, укыусылардың башкорт теленә карата қызыкһыныуын уятыу, дәрәжәләндереү, ыңғай караш формалаштырыу сараһы булып торһа, икенсе яктан, ул - укыусылардың белемдәрен тикшереү, баһалау, динамикаһын күзәтеү, балалардың универсаль укыу эш төрҙәрен үزلәштереү кимәлен билдәләү. Былар бөтәһе лә укытыу-өйрәтеүгә етди караш булдырыуы, ижади эшләүгә талап итә. Контроль эштәр төрлө типтағы күнегеүҙәргә тәшкил итә: һүҙҙәргә тәржемә итеү, һорауҙарға тулы яуап биреү, төшөп қалған хәрефтәргә, һүҙҙәргә язу, һөйләмдәргә, кескәй текстты тәржемә итеү, дәрәжә яуапты табыу, артық һүҙгә табыу, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр төҙөү, таблицаны тултырыу, дөйөм яуабын табыу һәм башқалар. Шулай ук контроль - тикшереү материалдарының төрлө формалары бирелә: үтелгәндәр буйынса контроль эштәр, текст менән эш диагностикаһы, тест һорауҙары. Контроль-тикшереү материалдары коммуникатив, ябайҙан катмарлыға принцибы буйынса төзөлгән. Укыусыларға телгә карата қызыкһыныу уятыу, ыңғай мотивация булдырыу максатында йөкмәткеһе, формаһы буйынса қызыклы эш-биремдәргән тора. Укыусыларға контроль-тикшереү материалдарын ошо ук биттәргә эшләргә тәкдим ителә. Биремдәр ике телдә: башкорт һәм рус телендә төзөлгән. Һәр эште тикшергән сақта балл системаһын қулланыу тәкдим ителә.

Укыусыларза башкорт дәүләт теленә карата ыңгай мотивация, стимул, кызыкчыныу булдырыу максатында эштәрзе баһалау һәм анализлау берзәм йөкмәтке һәм критерийзар нигезендә булырға тейеш. Контроль-тикшереү материалдарын баһалау, анализлау укыусыларзың ниндәй теманы якшы, йәки, насар өлгәшеүен күрһәтә, динамикаһын күзәтергә, предмет һәм метапредмет һөзөмтәләрге баһаларға булышлык итә. Эш төрө: тест. Тест 5 эштән тора: 4 төп кимәлдәге эш, 1 юғары кимәлдәге эш. Тест эшен башкарыуға 40 минут бирелә.

Баһалау критерийзары

<i>№</i>	<i>яуаптар</i>	<i>балл</i>	<i>кимәл</i>
1.	ә, ө, к, ғ, с, з, һ, ү, н	9 балл, һәр дәрәҗә яуапка	төп
2	бесәй атай өстәл кишер олатай кар	6 балл, һәр дәрәҗә яуапка	төп
3.	Ки-тап, ши-ғыр, пар-та, юй-ғыс, у-кыу-сы, дөф-тәр, ма-тур, ко-яш, бо-лот	9 балл, һәр дәрәҗә яуапка	төп
4	Көпсә: Салауат, Ғәли, Айгөл, Лилиә, Марат Тау: Ослотау Ирәмәл Ямантау Күл: Аслыкүл, Талкаш Кандракүл	11 балл, һәр дәрәҗә яуапка	юғары
5	а) акбур, дәрәслек, такта.	3 балл, дәрәҗә яуапка	төп

Контроль эште биш балл системаһы менән яңынан иҫпләүҙең тәкдим ителгән шкалаһы

Баһа	«2»	«3»	«4»	«5»
Балдар	18 кәм	19-25 балл	26-35 балл	36-38 балл

Укыусыларзың планлаштырылған укыу һөзөмтәләренән өлгәшеү кимәле

Программаны үзләштереү сифаты	Уңыш кимәле	5 баллы шкала буйынса билдә
90 - 100%	Бейек	«5»

66 - 89%	Юғары	«4»
50 – 65%	Төп	«3»
49 – 35%	Түбән	«2»
35% кәм	Етерлек түгел	«2»

2-се класс өсөн йомғаклау контроль эшенең демонстрацион варианты

Предмет: туған (башкорт) теле

Класс: 2-се класс

Эште башкарыу буйынса киҫәтмә

Һинең алда туған (башкорт) теле предметы буйынса эштәр. Һәр яуаптарзы иғтибар менән укы. Дөрөс яуапты һайлағыз. Зинһар, дөрөс яуап бер генә икәнәнә иғтибар итегеҙ. Әгәр ике яуапты билдәләһең, эш үтәлмәй тип иҫәпләнә. Әгәр хаталанһаң, хатаны юйып ташла һәм икенсе яуап һайла. Әгәр эште үтәй алмаһағыз, киләһе эшкә күсегеҙ. Әгәр ваҡыт калһа, ауырлыҡ тыузырған һорауға кире ҡайта алаһың. Тестың бөтә һорауҙарын үтәгәндән һуң, эшендә тикшер.

Һиңә уңыштар теләйбез!

1. Башкорт теленең үзенсәлекле хәрефтәрен язығыз. Напишите буквы, свойственные только башкирскому языку.

2. Төшөп калған хәрефтәрҙе язығыз. Допишите пропущенные буквы.

б...сәй	...тай	...ҫтәл
к...шер	ол...тай	к...р

3. Һүҙҙәрҙе ижектергә бүл. Раздели на слоги.

Китап, шиғыр, парта, юйғыс, укыусы, дәфтәр, матур, кояш, болот.

4. Һүҙҙәрҙе өс бағанаға булеп яз.

Салауат, Урал, Асылкүл, Лилиә, Талкас, Марат, Кандракүл, Ирәмәл, Ғәли, Ямантау, Ослотау, Айгөл.

исем	тау	күл

5. “Ужыу әсбаптары” теманына караған һүзәрзе табығыз. Найдите слова на тему “Учебные принадлежности”

а) акбур, дәреслек, такта;

б) йома, дүшәмбе, шәмбе;

в) алма, курай елөгә, карағат